

A közzététel időpontja: 2021. július 16.
Az alkalmazás kezdő dátuma: 2022. január 1.

REFORMÁTUS HITTAN

RÉSZLETES ÉRETTSÉGI VIZSGAKÖVETELMÉNY

A) KOMPETENCIÁK

Szövegértelmezés:

A vizsgázó legyen képes bibliai szöveg alapvető mondanivalójának, üzenetének kifejtésére, egyháztörténeti forrás és egyházi dokumentum elemzésére, továbbá hitvallási irat részletének értelmezésére a dogmatikai ismeretek birtokában.

Esetelemzés:

A vizsgázó legyen képes etikai kérdések, mai problémák elemzésére, állásfoglalás megfogalmazására és a vélemény indoklására.

B) VIZSGAKÖVETELMÉNYEK

Az emelt szintű vizsga tartalmi követelményeibe beletartoznak a középszintű vizsga tartalmi követelményei.

Követelmények		
Témakörök	Középszint	Emelt szint
I. Bibliaismeret		
1. Ószövetség	Óstörténet: A teremtés, az ember teremtése, proto-evangélium, bűnesetek, az özönvíz	
	Ósatyák történetei: Ábrahám, Izsák, Jákób, József	
	A választott nép történetének főbb szakaszai, fontos eseményei: Mózes elhívása, kivonulás Egyiptomból, szövetségkötés, honfoglalás, bírák kora: Sámson, Gedeon, Jefte, Sámuel, Debora, Saul-Dávid-Salamon királysága	Leviticus: léviták, papok, áldozatok az Ószövetségben Numeri: A 40 éves pusztai vándorlás oka és következményei. Bálám története
	Illés és Elizeus próféta, babiloni fogság, hazatérés a fogságból	Deuteronomium: Izráel kiválasztásának „indoklása” A nagy törvények és hétköznapi értelmezésük példái Az asszír fogság, keveredés és annak következményei

Követelmények		
Témakörök	Középszint	Emelt szint
	Jézusra vonatkozó próféciák, azok keletkezési körülményei, messiási várakozás: Ézsaiás, Jeremiás, Dániel, Mikeás, Haggeus, Zakariás	
2. Alapvető ószövetségi bevezetés-tudományi ismeretek	A Biblia keletkezése, az ószövetség könyveinek keletkezése és felosztása: történeti, tanító és prófétai	A Tóra
3. Újszövetség	Jézus Krisztus földi életének eseményei, tanítása: születése, megkeresztelkedése, megkísértése, a tanítványok elhívása, hegyi beszéd, az Isten országáról szóló példázatai, az „én vagyok” mondások, gyógyítási csodái, megváltó áldozata, kereszthalála és feltámadása, mennybemenetele és a missziói parancs	Keresztelő János élete és munkássága;
		Lukács evangéliumának saját anyaga;
		Találkozások az evangéliumokban: Nikodémus, samáriai asszony
		A nagyhét eseményei a négy evangélium összefüggésében
		Galata, Efezus, Filemon, János I.
	Az apostoli kor: A Szentlélek kitöltetése, a keresztyén egyház születése, Péter és János apostol munkássága, Saulus megtérése, Pál missziói útjai	
Apostoli kor a levelekben: Róma, Korinthus I-II, Filippi, Timóteus I-II., Jakab		
		A jelenések könyve és az apokaliptika
4. Alapvető újszövetségi bevezetés-tudományi		Az apostolok cselekedetei;
	Az evangéliumok keletkezésének története és célja, párhuzamok és eltérések, ezek okai	A szinoptikus evangéliumok
	Az újszövetségi levelek felosztása: páli levelek: tanító és	

Követelmények		
Témakörök	Középszint	Emelt szint
ismeretek	pásztori	
	Egyetemes	
5. Kortörténeti ismeretek	Jézus és az apostolok korának történeti háttere: az intertestamentális kor	A palestinai zsidóság vallási élete, vallási mozgalmak, irányzatok: farizeus, esszénus, szadduceus, zélóta
II. Egyháztörténet		
6. Krisztus egyházának története	A Szentlélek munkájáról szóló bibliai tanítás	Nyugat és Kelet eltérő fejlődése, a nagy egyházszakadás
	Az egyház történelmének kezdetei, fontos fordulópontjai: Pünkösöd eseményei, a keresztyén egyház születése, őskeresztyénség, az istentisztelet liturgiája, ókatolicizmus, keresztyénüldözések, a keresztyénség, mint államvallás	Keleti és nyugati nagy egyházatyák, a korai keresztyénség dogmái
	Szerzetesrendek kialakulása Keleten és Nyugaton;	A felvilágosodás, egyházellenes irányzatok
	Keresztes háborúk, avignoni fogság; Eretnekmozgalmak és az inkvizíció	
	Előreformációs törekvések: Wyclif és Husz	
	A reformáció német és svájci ága	
	Az ellenreformáció Európában, a jezsuita rend	
	A protestáns ortodoxia és a pietizmus	
	A puritanizmus	
	Az ökumenikus mozgalmak kezdetei	
A katolicizmus és a protestantizmus a 20. században	Albert Schweitzer, Dietrich Bonhoeffer, Teréz anya	
Kiemelkedő egyháztörténeti személyiségek példák Krisztus elkötelezett követésére: Augustinus, I. István, Assisi Ferenc, Luther Márton, Zwingli Ulrich, Kálvin János		
7. A saját felekezet története	A saját felekezet kialakulása, annak okai, történetének fontos pontjai: A reformáció tanainak elterjedése Magyarországon	Magyarországi hitvallások, zsinatok, kánonok, teológiák
	Kiemelkedő személyiségei: Dévai Bíró Mátyás, Sztárai Mihály Szegedi Kis István, Kálmáncsehi Sánta Márton, Huszár Gál	
	A reformáció és a művelődés összekapcsolódása: Méliusz Juhász Péter, Dávid Ferenc, Károli Gáspár, Szenci Molnár	

Követelmények		
Témakörök	Középszint	Emelt szint
	Albert	
	A bécsi békétől a szatmári békéig (Bocskai István) - a Habsburg udvar valláspolitikája: 1606-1711: ellenreformáció, a gyászévtized, gályarab prédikátorok	A szolgáló egyház teológiája
	Az erdélyi fejedelemség valláspolitikája: 1571-1690. Bethlen Gábor, I. Rákóczi György, Lorántffy Zsuzsánna	
	Csendes ellenreformáció: A magyar protestantizmus helyzete	
	III. Károly és Mária Terézia uralkodása idején	
	II. József valláspolitikája, a Türelmi Rendelet	
		A debreceni alkotmányozó zsinat 1881.
	A két világháború közötti egyház története: Makkai Sándor, Baltazár Dezső, Ravasz László, Révész Imre	A belmisszió irányzatai és főbb képviselői: Szabó Aladár, Balogh Ferenc, Kiss Ferenc
	Állam és egyház viszonya a II. világháború után: Egyezmény 1948, államosítások	
	Bereczky Albert, Pap László, Ordass Lajos	
III. Dogmatika		
8. Az egyház tanítása	A keresztyén egyház tanításának alapvető tételei: Isten megismerése, a kijelentés (Istenérvek)	A kegyelmi kiválasztás tanítása
	Különös kijelentés, az Ige hármas alakja reformátori felfogásban	
	Az ember Isten szövetségében	
	Evangélium a törvényben	
	A keresztyén hit	
	Egyetemes hitvallások	
	Istenről, mint Szentháromságról	
	A teremtő, Mindenható Atya	
	Az isteni gondviselés	
	Jézus Krisztus személye és titka	
	Jézus Krisztus prófétai, főpapi és királyi tiszte	

Követelmények		
Témakörök	Középszint	Emelt szint
	A Szentlélek személye és munkája	
	Az anyaszentegyház	A látható és láthatatlan egyház
	A sákramentumok: keresztség és úrvacsora	
	Az eljövendő világ és az örök élet	
	A saját felekezet dogmatikai tanítása: A reformátori gondolkodás jellegzetességei: solus Christus, sola gratia, sola fide, sola Scriptura	A felekezetek kialakulása, a hitvédelem alapjai, a 19-20. századi uniótörekvések
	Az üdvtörténet alapigazságainak vizsgálata, Isten mindnyájunkat eggyé tesz Krisztusban: ökumenikus mozgalmak, a II. vatikáni zsinat	
IV. Az egyházi esztendő		
9. Ünnepek, ünnepi időszakok	Az egyházi esztendő ünnepei, ünnepi időszakai, a saját felekezet ünnepei, az ünnepek gyökerei, jelentősége: Advent, karácsony, böjt, virágvasárnap, nagypéntek, húsvét, áldozócsütörtök, pünkösöd, újkenyér, újbor, október 31., a reformáció emléknapja	
	Az ünnepek liturgiája	Liturgikus szövegek: a református istentisztelet fogalmainak ismerete, apostoli köszöntés, előfohász, lekción, textus, a sákramentumok szerzettetési igéi, a kazuálék vonatkozó szövegei
	A református istentisztelet és kegyesség	
V. A keresztyén erkölcsi élet - etika		
10. A keresztyénség erkölcsi tanítása	Az ószövetségi és a jézusi etika: Az ember feladata a világban, felelősségünk a teremtett világ, az élet védelme és embertársaink iránt: Erkölcs, erkölcsi döntés, etika fogalma	Az élet transzcendens megalapozásának igénye
	Az erkölcs keresztyén megítélése a bűn és kegyelem fényében; Kicsoda az ember? A törvény átka és haszna	
	A belső törvény: a lelkiismeret	
	Szabadság és rend	
	A keresztyén etika normái a családi élet, munka és társadalmi	A keresztyén diakónia hétköznapi megélési formái;

Követelmények		
Témakörök	Középszint	Emelt szint
	élet területén	Hivatás, munka, tulajdon; A média szerepe életünkben, a manipuláció veszélye; Tolerancia és megalkuvás
	A Tízparancsolat etikai üzenete: más istenek, az Egy és kiábrázolhatatlan Isten tisztelete, Isten nevével élni és visszaélni, az idő rendje, ünnepek és hétköznapiak, a munka és pihenés, a teremtett világ nyugalma, ökológiai etika, kultúra, civilizáció, technika, szülők, gyermekek, szerelem, házasság, válás, szexualitás, család, nemzedékek, szülőföld, haza	
	Az élet védelme: szenvedélybetegségek, abortusz, eutanázia, géntechnológia, öngyilkosság, halálbüntetés	
	Keresztyén ember a gyülekezetben és a társadalomban	
VI. Világvallások		
11. A nagy világvallások alapvető gondolatai	A vallás fogalma	
	A történelmi Isten-kinyilatkoztatás vallásai: a zsidó vallás, az iszlám, a keresztyénség	
	Az örök világtörvény vallásai: hinduizmus, buddhizmus stb.	
	Mai vallási áramlatok	
12. Mai vallási áramlatok		Konfucianizmus, taoizmus, sintoizmus, keresztyén kisegyházak, szekták, pszichovallások Különbség ökumené és szinkretizmus között
VII. Egyházismeret		
13. A saját egyház mai élete		A MRE jelképei, címere, hitvallásai II. Helvét Hitvallás, Heidelbergi Káté Az egyház felépítése, egyházközség, egyházmegye, egyházkerület, Zsinat Főbb szolgálati területei: misszió, diakónia Az egyház énekkincsének jellemző, kiemelkedő darabjainak ismerete: 23, 25, 32, 42, 65, 66, 77, 84, 89, 90, 130, 134, 135, 150, 164, 165, 167, 225, 264, 274, 312, 315, 316, 326, 341, 373, 390, 460, 463.
14. Egyházzene		

Követelmények		
Témakörök	Középszint	Emelt szint
15. A szűkebb közösség		A gyülekezet, az egyházi iskola története, mai élete

C) VIZSGALEÍRÁS

A vizsga részei

Középszint	Emelt szint	
Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
15 perc	180 perc	20 perc
50 pont	100 pont	50 pont

A vizsgán használható segédeszközök

	Középszint	Emelt szint	
	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
A vizsgázó biztosítja	NINCS	NINCS	NINCS
A vizsgaszervező intézmény biztosítja	Biblia, Református énekeskönyv, bibliai atlaszok, az elemzendő források szövegei	Biblia, Heidelbergi Káté, Második Helvét Hitvallás, Református énekeskönyv	Biblia, Református énekeskönyv, bibliai atlaszok, az elemzendő források szövegei

Közzé kell tenni

	Középszint	Emelt szint	
	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
Anyag	Témakörök	NINCS	Tételcímek
Határidő	A május-júniusi vizsgaidőszak kezdete előtt legalább hatvan nappal	NINCS	A május-júniusi vizsgaidőszak kezdete előtt legalább hatvan nappal

Felelős	A vizsgaanyagok elkészítéséért felelős intézmény
---------	--

KÖZÉPSZINTŰ VIZSGA

Szóbeli vizsga	
15 perc	
10 perc	5 perc
Tételkifejtés	
A) feladat	B) feladat
35 pont	15 pont
50 pont	

Szóbeli vizsga

A középszintű szóbeli érettségi vizsga 20 tételének tartalma 11 témakört fed le. A tételek 25%-át évente frissíteni kell.

A vizsgázók a szóbeli vizsgán a következő segédeszközöket használhatják: Biblia, Református énekeskönyv, bibliai atlaszok, az elemzendő források szövegei.

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

Az érettségi tételek A) és B) feladatból tevődnek össze. Az A) feladatok egy-egy témakör átfogó anyagából jelölnek ki egy-egy témát, amelyekben a vizsgázó bemutatja alapvető hit- és erkölcsstani ismereteit, rendszerezési képességei, és hit- és erkölcsstani tudásának alkalmazását. A B) feladatok a 11 témakörhöz szorosan kapcsolódó fogalmakat, rövidebb témákat, ó- és újszövetségi bevezetés-tudományi, valamint liturgikus ismereteket, forrás- és dokumentumelemzési, illetőleg értelmezési feladatokat, korunk etikai problémáinak bemutatását kívánja meg a vizsgázótól. Az A) feladatokhoz mindig más témakörből való B) feladatnak kell tartoznia.

A szóbeli vizsgarész értékelése

Az A) és B) feladat kifejtését együttesen kell értékelni. A vizsgázó a feleletére egy összegző pontszámot [legfeljebb 50 pont] kap.

A szóbeli vizsga értékelési kritériumai

	Adható pontok		
	Feladat		Összesen
	A)	B)	
TARTALOM			
I. Témátartás <ul style="list-style-type: none"> – a vizsgázó megértette a témát – a témának megfelelően fejt ki – a más témához kapcsoló pontokon megmarad a tétele témájánál 	5	3	8
II. Tárgyi tudás <ul style="list-style-type: none"> – ismeri és használja a tételéhez tartozó adatokat – tudja és használja a téma kifejtésében a megfelelő szakkifejezéseket – feleletében kimondja az ún. „kulcsszavakat” – a tételben szereplő neveket használja – ha a tétel szerint szükséges, akkor használja a bibliai ismereteit – ha a tételhez szükséges, használja az egyháztörténeti ismereteit – ha a tételhez szükséges, használja a hittani-erkölcstani ismereteit – általános kulturális tájékozottságot mutat 	10	3	13
III. Megfelelő szó és fogalom használat <ul style="list-style-type: none"> – a témának megfelelő általánosan elfogadott fogalmakat használja – ebben tudatos és értő 	3	2	5
IV. Gondolatgazdagság, problémaérzékenység <ul style="list-style-type: none"> – a téma tárgyalásában kerüli a szükségtelen egyszerűsítést – jelzi, hogy a téma milyen vonatkozásban van a mai ember problémáival 	1	1	2
V. A témának megfelelő memoriter szöveghű és tartalmi szempontból indokolt előadása <ul style="list-style-type: none"> – ha a tétel igényli, használ idézetet – az idézetet pontosan használja 	1	1	2
Tartalom összesen	20	10	30
ELŐADÁSMÓD			
I. A témának megfelelő világos felépítés <ul style="list-style-type: none"> – áttekinthető és tagolt szerkezet (bevezetés, tárgyalás, összefoglalás) 	5	1	6

– alkalmazkodás a téma belső logikájához			
II. Logikus érvelés – legyen állítás és bizonyítás – a fentiek logikus rendben álljanak	5	2	7
III. Világos nyelvi forma – szabatos fogalmazás a magyar nyelv szabályainak megfelelően – gördülékeny előadásmód	3	1	4
IV. Lényegkiemelés, rendszerezés – a témán belül megfelelően tagol – a téma központi gondolata nem sikkad el az előadás során	2	1	3
Előadásmód összesen	15	5	20

EMELT SZINTŰ VIZSGA

Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	
180 perc	20 perc	
	15 perc	5 perc
Feladatlap	Tételkifejtés	
	A) feladat	B) feladat
100 pont	35 pont	15 pont
	50 pont	

Írásbeli vizsga

Általános szabályok

Az írásbeli vizsgán két téma közül választhat a vizsgázó. A választott témáról értekező dolgozat műfajában fejti ki a megadott cím tartalmát. A vizsgázónak a választott címet be kell írnia a kijelölt helyre. Ha a vizsgázó mindkét témát kidolgozta, és választását nem jelölte meg egyértelműen, akkor a javító tanárnak a vizsgadolgozatban szereplő megoldások közül sorrendben az első megoldást kell értékelnie.

Az írásbeli vizsgán a következő segédeszközök használhatók: Biblia, Heidelbergi Káté, Második Helvét Hitvallás, Református énekeskönyv.

Az írásbeli feladatlap tartalmi és formai jellemzői

A vizsgadolgozat terjedelme legalább 1300 szó legyen.

Az írásbeli feladatlap értékelése

A javító tanár kétféle pontszámmal minősíti az írásbeli dolgozatot. Az első pontszám [legfeljebb 70 pont] minősíti a címben megadott téma szakszerű és alapos kifejtését, tulajdonképpen a hit- és erkölcsstani tartalom egzakt és a címnek megfelelő bemutatását. A második pontszám [legfeljebb 30 pont] minősíti a dolgozat logikus felépítését, a szakkifejezések használatát, a nyelvi és stilisztikai megformálását.

Szóbeli vizsga

Általános szabályok

A szóbeli tételsor 24 tételből áll, melyek közül legalább 6 tételt évről évre módosítani kell. Minden tétel egy A) és egy B) feladatot tartalmaz.

A szóbeli vizsgán a következő segédeszközök használhatók: Biblia, bibliai atlasz, Református énekeskönyv, elemzendő források szövegei. A segédeszközök biztosítása a vizsgabizottságot működtető intézmény feladata.

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

A szóbeli vizsga témakörei, az A) és B) feladat összeállításai lehetőségei és feltételei azonosak a középszintű vizsgáéival, azzal a különbséggel, hogy az emelt szintű érettségi során az érettségi vizsga anyaga 15 témakörből áll.

Az emelt szintű vizsgán különös figyelemmel kell A) vagy B) feladatokban megfogalmazni azokat a témákat, amelyek a középszintű érettségi témaköreiben nem szerepelnek.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A szóbeli tételek értékelésére adható összpontszám 50 pont, mely az alábbiak szerint bontható:

A szóbeli vizsga értékelési kritériumai

	Adható pontok		
	Feladat		Összesen
	A)	B)	
TARTALOM			
I. Tématartás	5	3	8
– a vizsgázó megértette a témát			
– a témának megfelelően fejté ki			

	Adható pontok		
– a más témához kapcsoló pontokon megmarad a tétel témájánál			
II. Tárgyi tudás <ul style="list-style-type: none"> – ismeri és használja a tételéhez tartozó adatokat – tudja és használja a téma kifejtésében a megfelelő szakkifejezéseket – feleletében kimondja az ún. „kulcsszavakat” – a tételben szereplő neveket használja – ha a tétel szerint szükséges, akkor használja a bibliai ismereteit – ha a tételhez szükséges, használja az egyháztörténeti ismereteit – ha a tételhez szükséges, használja a hittani-erkölcstani ismereteit – általános kulturális tájékozottságot mutat 	10	3	13
III. Megfelelő szó és fogalom használat <ul style="list-style-type: none"> – a témának megfelelő általánosan elfogadott fogalmakat használja – ebben tudatos és értő 	3	2	5
IV. Gondolatgazdagság, problémaérzékenység <ul style="list-style-type: none"> – a téma tárgyalásában kerüli a szükségtelen egyszerűsítést – jelzi, hogy a téma milyen vonatkozásban van a mai ember problémáival 	1	1	2
V. A témának megfelelő memoriter szöveghű és tartalmi szempontból indokolt előadása <ul style="list-style-type: none"> – ha a tétel igényli, használ idézetet – az idézetet pontosan használja 	1	1	2
Tartalom összesen	20	10	30
ELŐADÁSMÓD			
A témának megfelelő világos felépítés <ul style="list-style-type: none"> – áttekinthető és tagolt szerkezet (bevezetés, tárgyalás, összefoglalás) – alkalmazkodás a téma belső logikájához 	5	1	6
Logikus érvelés <ul style="list-style-type: none"> – legyen állítás és bizonyítás – a fentiek logikus rendben álljanak 	5	2	7
Világos nyelvi forma <ul style="list-style-type: none"> – szabatos fogalmazás a magyar nyelv szabályainak megfelelően – gördülékeny előadásmód 	3	1	4

	Adható pontok		
Lényegkiemelés, rendszerezés	2	1	3
– a témán belül megfelelően tagol			
– a téma központi gondolata nem sikkad el az előadás során			
Előadásmód összesen	15	5	20